

Henry L. Snyder, ed., *The Marlborough-Godolphin Correspondence* (3 dln.; Londen: Oxford University Press, 1975, xxxix en 1794 blz., £ 50, -).

Bij het lezen van bovenstaande titel zou men zich kunnen afvragen of het nog nodig is om na Coxe, Murray, Churchill, Van 't Hoff en anderen weer met een uitgave van een gedeelte van de correspondentie van John Churchill, hertog van Marlborough, te komen. Henry Snyder, hoogleraar aan de Universiteit van Kansas, bewijst met deze drie dikke delen dat het zelfs zeer nodig was. Immers, de briefwisseling tussen Marlborough en zijn vertrouwde vriend Sidney, graaf van Godolphin, van 1702 tot 1710 thesaurier van Engeland, is uitermate belangrijk voor de Engelse en voor de Europese geschiedenis. Marlborough verbleef in de jaren 1702 tot 1711 een groot deel van het jaar op het vasteland als bevelhebber van de verbonden legers en Godolphin, praktisch minister-president, had de leiding van de zaken in Engeland. De drukke briefwisseling tussen beide mannen, die voor een belangrijk deel bewaard is gebleven, maar merkwaardig genoeg slechts voor een klein deel eerder in druk is verschenen, vormt het hoofdbestanddeel van Snyders uitgave. Maar hij biedt zelfs nog meer dan de titel doet vermoeden: ook de brieven van Marlborough aan zijn vrouw, de invloedrijke en geduchte Sarah Jennings, vriendin van koningin Anne, zijn opgenomen, alsmede de brieven van Godolphin aan Sarah. Van de brieven van de hertogin aan haar man en aan Godolphin is slechts een vijftal bewaard gebleven, maar ook die vijf worden hier, sommige voor het eerst, gepubliceerd. In totaal geeft Snyder 1785 brieven, waarvan meer dan de helft nooit eerder is gedrukt, en waarvan van een 500 andere slechts gedeelten eerder zijn uitgegeven.

Uit de hier gegeven brieven ziet men de nauwe samenwerking tussen beide mannen, hun enorme invloed in Engeland en daarbuiten en de aarzeling waarmee Marlborough de netelige affaires in Engeland zelf tegemoet treedt; dat soort zaken liet hij graag aan Godolphin over! Maar treffend is vooral de greep die de hertogin van Marlborough op de politiek blijkt gehad te hebben door haar invloed op anderen, Queen Anne, Godolphin en haar eigen man inclusief. Het is soms verbazingwekkend te zien hoe mak beide mannen op al haar wensen ingaan en haar opdrachten uitvoeren.

Wat de technische aspecten van deze uitgave betreft, kan worden gesproken van een model-uitgave. Snyder drukt de brieven af in de oorspronkelijke spelling, anders dan men soms in het Engelse taalgebied pleegt te doen, met daarbij duidelijk vermeld de afzender en geadresseerde, de datering in de oorspronkelijke vorm en de datum in de nieuwe stijl, de vindplaats en zo nodig de plaats waar het stuk eerder is afgedrukt. De annotatie is zeer uitvoerig, maar over het algemeen ter zake. Een moeilijk punt in de buitenlandse literatuur is altijd de schrijfwijze van Nederlandse namen. Snyder heeft hierbij duidelijk gestreefd naar een grote precisie en daarin is hij zeer goed geslaagd, maar desondanks zal de Nederlandse lezer zich soms kunnen storen aan enkele slordigheden als Slangen-berg voor Slangenburg, Tryers voor Trier, 't Hoff voor Van 't Hoff, terwijl Daniel Wolf, baron von Dopff niet op de D maar op de W is geïndiceerd. Voor het overige is de index echter zeer volledig en goed bruikbaar. Het ligt voor de hand dat men bij een dergelijk groot werk nooit geheel volledig zal kunnen zijn, zoals ook Snyder zich heel goed bewust blijkt te zijn, en het is hem dan ook niet kwalijk te nemen dat hij een kopie van een brief van Godolphin aan Marlborough, die zich in het Heinsius archief bevindt, over het hoofd heeft gezien. Dergelijke kleine onvolkomenheden doen echter in het geheel niets af aan de waarde van het werk als bron voor de Europese geschiedenis en het is dan ook te hopen dat Snyder spoedig komt met zijn in de inleiding aangekondigde uitgave van de briefwisseling van Anne met Marlborough, zijn vrouw en Godolphin.

A. J. Veenendaal jr.